

La insuportable
absència del bròquil

Eulàlia Armengol

Editorial Trípod

TRÍPODE

Títol: *La insuportable absència del bròquil*

Primera edició: agost de 2020

© Eulàlia Armengol

© D'aquesta edició: Edicions Trípod, SL

Carrer Aribau, 114, entl.4a Barcelona, 08036

www.tripode.cat

Instagram: www.instagram.com/editorialtripode/

Facebook: www.facebook.com/TripodeEditorial/

Twitter: twitter.com/Ed_Tripode

Disseny i maquetació: Elma Presas

Correcció: Helena Batlle

Impressió: Romanyà Valls

Imprès a Catalunya

ISBN: 978-84-122351-1-1

Dipòsit legal: B 13249-2020

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot realitzar amb el permís dels seus titulars, a part de les excepcions previstes per la llei. Adreceu-vos a CEDRO si necessiteu fotocopiar-ne o escanejar-ne fragments.

Dedicat als meus amors:
inspiradors i protagonistes.

El triomf de les dones

No em molestava ser l'única dona de la reunió de direcció, però estar tancada quatre hores en una sala sense ventilació, amb deu homes que semblava que no eren capaços de pensar sense xuclar constantment una cigarreta i empudegar l'aire, m'esgotava. Arribava a casa amb els ulls envermellits del fum del tabac regurgitat per la secció masculina de l'empresa, i una pudor que m'impregnava els cabells, el vestit jaqueta, la brusa, les mitges..., i no recordo haver ensumat les sabates de taló, però segur que també podien.

Mai vaig entendre per què fèiem reunions que començaven a les cinc de la tarda i acabaven a les vuit del vespre. Amb una hora, a tot estirar hora i mitja, ja hauríem d'haver enllestit i, a quarts de set, cadascú a casa seva. Els comentaris i les propostes entraven en bucles de reiteracions a partir de la segona hora; per alleugerir el tedi —i les ganes de cridar: «va, nois, espavileu i tanquem temes»— em dedicava a fer llistes de prioritats personals: recollir roba a la tintoreria, anar al súper per proveir-me de fruites i verdures fresques, passar per la

perfumeria per veure si trobava un regal per a la cunyada, entrar a la botiga de l'electricista a buscar un allargador nou per al televisor... Als anys noranta, a la zona de les Corts no hi havia comerços de xinesos o *pakis*, i les compres online eren una raresa. Excepte alguna botigueta de barri estil *mai tanquis*, no disposava d'alternatives després de l'horari comercial.

—Sí, hi estic d'acord. És millor que assumim internament el servei d'atenció a l'usuari. Si ho externalitzéssim, sens dubte, perdriem qualitat i informació.

—Que ens facin la presentació les dues empreses que ens ofereixen el servei i, després, prenem la decisió.

—És clar que tinc l'estudi econòmic! Dimecres us el vaig enviar a tots. No heu tingut temps de mirar-lo?... Ho entenc. Donem-li un cop d'ull ara. No passa res!

Són quasi les vuit. Ni tintoreria, ni perfumeria, ni electricista. Sempre em quedarà el súper... i, a precari, el *mai tanquis* del barri, però allà sovint no tenen el que em cal. Dissabte aniré al mercat. Quina poca gràcia. Una hora fent cua a la parada del peix.

—Vostè com el fa, el lluç amb salsa verda?

M'agafen ganes d'intervenir i contestar:

—Amb salsa verda, com el seu nom indica! —Opto pel silenci; cap paraula que pugui promoure conversa encreuada i allargar l'espera. La peixatera ho deixa tot i fa una masterclass de cuina. La mato! La següent de la cua, després d'esperar quinze minuts, pregunta a la venedora: què li sembla que hauria de comprar, avui? La mare que la va parir! Mira que ha

tingut temps per pensar-s'ho! La peixatera agafa el lluç per la cua, li passa la mà enguantada de làtex pel llom i ens fa veure la meravella d'un tronc de lluç amb uns grans d'all i un trosset de bitxo. S'apropa a la gamba de Palamós, a un preu exorbitant el quilo, i en canta la frescor i explica com fer-les només volta i volta... Deixem estar el mercat. No tinc els nervis prou ben temperats per dedicar el dissabte al matí a fer cues. Aniré al súper de sota casa, que tampoc està malament. Amb una hora, enllesteixo.

El director va fent comentaris sobre temes que no estan a l'ordre del dia i en Navarro li segueix la veta. Calla, llepaculs! No l'ajudis a allargar la maleïda reunió, que ja són quarts de nou. Ningú més que jo té pressa?

Va! Ja marxem. Pujo esperitada al meu despatx a recollir la bossa i darrere meu ve en Guix. És un bon director d'àrea i treballa de manera impecable. M'imagino que aquestes reunions tan ineficients el deuen posar tan nerviós com a mi; li adreço un comentari còmplice:

—Podíem haver enllestir fa dues hores, no trobes?

—A mi ja m'està bé sortir a aquesta hora.

—Fas broma, oi?

—No. Si arribo abans de les vuit em toca banyar els nens i donar sopars. Quan arribaré ja ho haurà fet la meva dona!

Si es pensava que em faria gràcia, ja es va adonar, pel meu silenci acompanyat d'una mirada de gel esbiaixada, que no me'n feia gens ni mica. Per no dir cap impertinència, entro al meu despatx sense ni acomiadar-me. Aquest candidat a marit

de l'any ha parlat en nom del col·lectiu de mascles o va per lliure? M'és igual, ja s'ho faran. Vaig corrents a veure si no em tanquen el súper.

Tres dies després, em citen per a una altra reunió: la resta de convocats són el director comercial, el director de personal i director territorial de Galícia.

—Bona tarda —el director de personal centra el tema—, hem de nomenar un substitut al director d'oficina de Vigo, perquè es jubila. Es podria promocionar un dels cinc comercials que cobreixen la zona. Sobre la taula teniu un resum dels seus dossiers.

—En Paredes coneix perfectament tots els clients. Fa sis anys que treballa amb nosaltres i es relaciona bé amb tothom —digué el director territorial sense haver donat ni una ullada a cap dossier.

—Veig que la Cisneros és la que té un millor resultat en vendes —vaig intervenir.

—Sí, però en Paredes està més arrelat a la zona.

—Tenim l'opció d'en Barroso..., fidel a l'empresa, també coneix la zona...

—Perdoneu —vaig insistir jo—, si tan arrelats estan i tan bé coneixen la zona, com és que venen un trenta i un trentanou per cent menys, respectivament, que la Cisneros? No sé què us fa dubtar. Les xifres canten i, tot i que només he parlat amb ella en un parell de visites a Vigo, la vaig trobar una persona seriosa i que anava sempre documentada.

—Molt documentada, molt.

—Estàs sent irònic, Xavier?

—No, dona, no et posis en guàrdia. No hi ha res en contra de la Cisneros. Com ets, Ester!

—Si no hi té res en contra, podríem dir doncs que, des del punt de vista de xifres i actituds, ho té tot a favor?

—No ho sé, Ester, no ho tinc clar.

—Per què?

—És que fer de director d'oficina implica moltes responsabilitats, vida social...

—Vols dir que jo, sense anar més lluny i per posar un exemple pràctic, tinc menys responsabilitats i compromisos d'empresa que els que tindrà la Begoña Cisneros? Perquè si jo puc, ella, que és deu anys més jove que jo i es farà càrrec d'un àmbit geogràfic més reduït, m'imagino que no tindrà cap problema per fer-ho bé.

—Em sembla que t'ho agafes d'una manera molt personal, Ester.

—Mira: ara sí que em faries dir coses que m'estimo més que no surtin a la conversa.

—Quines?

Estava tan cabrejada per la injustícia que estaven a punt de fer, que els greuges corporatius que tenia al pap de feia temps em van sortir com qui rebenta un globus ple d'aigua. Impossibile de contenir el xàfec.

—Quantes dones vàlides tenim en llocs subalterns i que depenen jeràrquicament de perfectes inútils? Vols que et passi llista? Em traieu de polleguera, tots plegats, club de mascles,

encantats d'haver-vos conegut! —Els mascles em miraven amb cara d'aquesta avui menstrua. —Veus? Això és el que no volia dir. Sembla que visqueu als anys quaranta i no us molesteu ni a dissimular.

—Va, va, Ester. No t'exaltis. Calma't. Calmem-nos tots plegats! Tornem a la selecció de candidats amb el cap fred, si és que això és possible entre nosaltres —va reblar el director de personal. Tots vam fer un esforç per recuperar la serenor que pertocava i els ànims es van apaivagar.

—D'acord, continuem. —No hi havia arguments per deixar de banda la Cisneros. Es va acceptar la meva proposta, sospito que perquè ja estaven tips de discutir amb mi. La meva creuada perquè les dones no estiguessin vetades a ocupar llocs directius començava a donar fruits. En els annals de l'empresa s'escriuria el meu nom, Ester, en lletres de color or i violeta, com a la impulsora de l'empoderament femení.

Al cap d'una setmana érem a la seu central amb els tres candidats. En Paredes, amb l'americana oberta i les mans a les butxaques dels pantalons, somreia confiat. Sabia que era l'escollit del director de zona i ja es veia regnant a l'oficina de Vigo. En Barroso, més contingut, devia pensar que tenia possibilitats però se'l veia un xic inquiet. La Cisneros feia una mitja rialleta nerviosa, com si pensés que haver-la convocat era una mena de broma de mal gust.

A l'entrevista, només la Cisneros va pensar que era imprescindible aportar xifres de vendes, estimacions de creixement i estratègies per revertir pèrdues de clients. Els meus

companys no van tenir valor per oposar-se a una evidència tan aclaparadora.

El mes següent vaig anar a l'oficina de Vigo a la presentació de la nova directora. La Begoña Cisneros duia el vestit jaqueta blau marí de ratlles diplomàtic i la brusa blanca que, en aquella època, era l'uniforme de les executives. Calia assemblar-se als homes per no generar rebuig? Tant se valia la qüestió de la indumentària! Mirava la Cisneros, contenta per l'ascens, i el seu triomf era també una mica meu i del meu gènere. No hi ha res que una dona no pugui aconseguir, pensava amb l'orgull d'haver esquarterat el sostre de vidre. La meua eufòria era equiparable a la dels aliats quan entraven pels Champs-Élysées, tot i que, per motius de decòrum, més continguda.

Se m'apropà la Begoña amb un ampli somriure.

—Gràcies, Ester. Em consta que la teua opinió ha pesat. Sí, sí! No ho neguis. M'ho ha dit en Xavier. No us defraudaré, de veritat.

—T'ho has ben guanyat, Begoña. Moltes felicitats. Faràs una gran feina!

El somriure de la Begoña va anar minvant. Em va agafar pel braç i em dugué prop de la porta, darrere d'una kèntia.

—Tinc només un dubte... No sé com dir-t'ho... Com m'organitzo per dur de putes els clients?

Els càlculs d'en Mallafré

—Eusebi! Ets tu? Quants anys feia que no t'havia vist! Vatua l'olla!

—Renoï, Gumersind, quina sorpresa! Qui m'havia de dir que et trobaria a Barcelona, després de tant de temps? On t'has amagat tots aquests anys? Et feia a Amèrica! Et veig en una forma esplèndida, noi!

Els dos homes, elegants i vestits a l'última moda de principis del segle xx, feia estona que havien deixat enrere la seixantena. Sengles barrets de feltre cobrien els cabells blancs que els pertocaven per l'edat. El més alt, per nom Eusebi Mallafré, conegut prohom establert a Barcelona, lluia uns amplis bigotis i era la viva imatge del burgès benestant. L'altre personatge s'anomenava Gumersind Cabanyes. D'aspecte més corpulent, duia un mostatxo discret i una barba curta i retallada, amb els cabells foscos al bell mig i els laterals d'una blancor extrema. Tot ell imposava respecte.

Un cop superats els moments d'eufòria per l'insòlit retrobament, en Cabanyes replicà:

—He viscut els últims vint anys cuidant-me del negoci; entre Buenos Aires, Mar del Plata i fent rutllar una *hacienda* de cavalls que tenim a Salta. Ara ja m'he retirat i se n'ocupa el meu fill gran, en Gumersind.

—Renoï! L'últim cop que et vaig veure al Masnou teníem dinou anys i érem solters. Bé, jo encara m'hi conservo. Pel que m'expliques, tu, en canvi, has format una família. Et felicito, nano! Quantes novetats! Trigarem a posar-nos al dia. Mira, ara anava a dinar; per què no m'acompanyes? Els dijous sempre vaig a l'Oro del Rhin, al carrer Corts. S'hi menja prou bé. Va, et convido!

En Gumersind Cabanyes va ruminar-s'ho uns instants i, amb un somriure engrescat, li va contestar:

—Doncs, anem-hi! T'ho accepto de bon grat. De joves n'havíem fet de tots colors, te'n recordes? Veig que ara l'abilles. Ens cal seure per contar-nos les nostres aventures. Som-hi! I, havent dinat, anem al pis que he llogat per passar l'hivern. És aquí a prop, al carrer Ausiàs March tocant a Bruc. Et presentaré la meva dona, la Maria Amèlia. Li agradarà coneixe't. Algun cop li he relatat les nostres facècies de quan érem bordegassos. Es pensa que m'ho invento! Ens farem un tip de riure quan s'adoni que existeixes de veritat.

Agafats del bracet, els dos homes caminaren fins al carrer de les Corts, cantonada Rambla Catalunya. Davant la porta del restaurant, un cambrer vestit de negre i amb un davantal blanc emmidonat i resplendent que li arribava als turmells, els saludà amb una lleu reverència.

—Bon dia, senyor Mallafré i companyia. Ara mateix demano que li preparin la seva taula. Seran dos o esperen altres persones?

—No, no, Anselm. Gràcies. Només nosaltres dos. —Sense esperar que l'acompanyessin, va dirigir-se a una taula prop d'un finestral i va posar la mà a l'espatlla del seu amic, amb gest de companyonia, per anar-hi plegats. Un altre cambrer ja els esperava per separar-los les cadires de la taula i ajudar-los a seure. El màitre va presentar-se a continuació per cantar-los el menú, suggerir plats del dia i agafar-los la comanda. El senyor Mallafré era un parroquià apreciat i tot eren atencions al seu voltant.

—Es veu que aquí et valoren, noi. Sembla que estiguis a cal sogre! —va enriolar-se en Cabanyes—. Si no l'erro, deus venir-hi sovint a buidar la bossa.

—Sí... —La resposta de l'amic era una mica desmenjada—. Explica'm com vas anar a parar a Salta —va preguntar en Mallafré, com si volgués canviar de tema—. Et vas dedicar al negoci de vermut, com el teu pare? En fi, t'escolto! No et deixis cap detall.

L'amic Cabanyes, en acabar de degustar la fina crema de lla-gosta que els van servir de primer plat, ja li havia explicat a en Mallafré que va marxar del Masnou per desavinences amb el seu germà gran i, amb la llegítima a la butxaca, va muntar una petita destil·leria de vermut, prop de Salta, on vivien uns parents.

—He demanat aquest riesling. Tasta'l —suggerí en Mallafré—. Segur que t'agrada, ben fresc passa bé. —Mentre

el cambrer omplia les dues copes d'aquell vi d'un tènue color daurat, els dos homes van fer una breu pausa per apreciar-lo. En Cabanyes va assentir amb el cap per donar-hi la seva aprovació; s'acostà el tovalló de fil als cuidats bigotis per eixugar-ne una possible gota de vi. —Perdona la interrupció, Gumersind. Continua, si et plau. Com va anar això de casar-te?

—Un terratinent salteny va interessar-se per la destil·leria de vermut i em va ajudar a ampliar el negoci. La Maria Amèlia era la seva filla. Em convidaven a dinar molts diumenges..., la noia, a part de molt bonica, valia un imperi. I encara el val! Ho comprovaràs tu mateix. Ens vàrem casar al cap d'un parell d'anys d'haver-nos conegut. Ja m'ho sabràs dir. Encara fa girar els homes! —En Cabanyes rigué satisfet per haver aconseguit aquella dona que, segons el seu criteri, tothom li envejava.

Quan ja havien fet els honors al llenguado a la meunière acompanyat de patates al vapor, en Mallafré estava al cas de com el negoci d'en Cabanyes prosperà a còpia de trencar-s'hi l'esquena i destinar-hi un munt d'hores de feina, sense festes ni vacances. Havia tingut tres fills, bona canalla, que ara l'ajudaven, i per això es podia permetre tornar a casa i ensenyar-li Barcelona a la seva dona. No havia volgut instal·lar-se al Masnou perquè els malentesos familiars encara no s'havien esborrat i pensava tractar-ho amb diplomàcia. No calia córrer.

Retirat el servei del segon plat, el cambrer s'apropà i, amb estudiada gesticulació, agafà amb la mà una gerreta de xocolata calenta i n'abocà el contingut damunt les lioneses amb

nata que esperaven sobre uns plats de postres de color rosa, fistonats d'or.

—És clar, ja ho entenc. Amb la família és millor no precipitar-se —digué en Mallafré mentre s'apropava la cullereta a la boca, amb cura de no empastifar-se els bigotis de xocolata. Calia menjar-s'ho sense badar. No volia deixar refredar la xocolata perquè freda ja no era tan bona.

—I tu, no m'expliques res? —l'interpel·là en Cabanyes—. Quan ens vàrem acomiadar pensaves d'anar al Brasil a fer fortuna. Sembla que te'n vas sortir!

—No ben bé. Recorda que els meus pares van morir que jo era molt jove i només em van deixar la casa on vivien; ni un duro més. No tenia germans i em vaig posar a treballar a la impremta del senyor Hilari. Te'n recordes? La que feia les esqueles i els programes de festa major. El sou era una misèria. Vaig viure així fins als vint-i-cinc anys. Cap noia de casa bona no volia saber res de mi perquè era un pelacanyes. Males pècores! Ja se'n van penedir, ja! —D'una cara emmurriada va passar a la banalitat cordial del somriure d'un amfitrió amatent.— Vols un estomacal? Un armanyac o un conyac?

—Ara que soc a casa, Eusebi, deixa'm demanar un Calisay. Em porta records del pare. Tu, no fugis d'estudi, que et veig a venir. Què va passar per arribar aquí?

—El destí, Gumersind, el destí. —L'Eusebi enretirà una mica la cadira de la taula, mirà a l'infinit amb esguard consirós i amb la mà feu un gest ampli que augurava una

llarga narració dels fets. En Cabanyes, silenciós, no podia estar més atent.— El meu oncle i el meu cosí —prosseguí l'Eusebi— van morir en el naufragi de la fragata *La Bella Ernestina*, que era de la seva propietat. En Lloyds va pagar a la meva tia una fortuna, i, com que ja eren gent de molts calés i hisendes, la dona va quedar allò que en dèiem força ben arregladeta. L'oncle no tenia més nebots que jo i la tia s'havia barallat amb la família de Girona, que l'havien desheretat quan va casar-se contra la voluntat de son pare. En resum, que el dia que va morir la tia Jacinta, que en pau descansi... —En Cabanyes es va senyar i va abaixar els ulls en senyal de dol i respecte i va fer una pausa escènica:— Doncs, com et deia, amic meu, quan va traspassar, em va venir a veure un passant del notari per demanar-me que fos tan amable d'anar al seu despatx. Resulta que la tia va deixar les propietats del Masnou, Vilassar de Dalt i Premià a l'església, a les Hermanitas de los Pobres, i a l'únic nebot del seu marit, un servidor —reforçà la narració posant-se la mà dreta al pit i acotant el cap—, una deixa de cinquanta-dos mil vuit-cents seixanta duros.

—Carai! Quina fortuna! I vas muntar un negoci, oi?

—Un negoci? I ara! Per a què? Vaig estar-ho rumiant i, tenint en compte que jo no hi entenia un borrall, de negocis, la conclusió va ser que ho podia perdre tot. Si em refiava d'un capatàs o d'algú que me'l portés, era ben possible que m'acabés robant i deixar-me arruïnat. No volia jugar-me-la.

—Doncs, què vas fer?

—El que hauria fet qualsevol persona de seny: pensar-hi durant uns mesos i fer números. Uns comptes precisos i ben raonats. Tenia vint-i-cinc anys i al Masnou pocs vells vivien més enllà dels seixanta-cinc. Podia gastar més de tres duros diaris durant quaranta anys i viure com un senyor, sense haver de patir per res.

La cara d'en Cabanyes era de total astorament, però en Mallafré continuava explicant la seva experiència i com havia calculat el seu futur.

—He viatjat, he tingut unes quantes relacions però no m'he deixat enxampar per cap dona perquè, en els meus càlculs, no estaven previstos extrems com un casament, fills i totes les despeses que podria representar el dot d'una noia casadora, estudis per als xicots..., en fi, què t'haig d'explicar, a tu, de tots aquests enrenous! El matrimoni no entrava en el programa i mai vaig estirar més el braç que la màniga. Soc un home prudent.

En Mallafré acompanyava el relat amb silencis per fer petits xarrups de la copeta de licor que tenia al davant i aspirar el fum del Montecristo que li cremava lentament entre els dits de la mà esquerra. En Cabanyes no donava crèdit a la història del seu antic company de joventut, però no el volia interrompre per no trencar-li el fil. Les breus pauses d'en Mallafré creaven una expectació, ben visible en el seu interlocutor, que l'esperonava a seguir amb les confidències.

—Moltes mares delitoses de casar-me amb les seves filles m'han convidat a passar llargues temporades d'estiu a

Sitges, a Blanes.... No m'he perdut cap sarau dels que oferien als joves casadors. Al cap dels anys, més aviat eren les vídues les que em festejaven. No va resultar-me fàcil, però no vaig cedir mai a les temptacions; ja m'havia acostumat a la meua vida pautaada amb ordre i mesura. El meu propòsit era observar religiosament una despesa màxima de dos duros diaris fins que em morís, i ho pensava complir. —Amb el tovalló l'Eusebi es va espolsar una engruna que tenia al camal dels pantalons i va donar un parell de copets al puro perquè la cendra caigués al cendrer. L'amic restava en silenci, sense moure's, ben bé com si l'haguessin clavat a la cadira.

—Tinc un grapat de magnífiques relacions d'amistat per anar a fer petar la xerrada a les tardes —va continuar l'Eusebi—. Ah!, als matins també vaig a l'Ateneu a llegir el diari i a fumar-me un bon puro amb la tertúlia dels lliberals. Tot ha anat prou bé, si no fos que...

En Cabanyes encara no es podia creure el relat extraordinari del seu antic amic; li costà finalment que li sortissin les paraules.

—Si no fos que... què? Digues, home! Em fas patir.

—Si no fos que vaig pensar que als seixanta-cinc seria ben mort i, per tenir un marge raonable de seguretat, ei!, que jo mai he estat un ximple!, per poder anar tranquil, dic, vaig fer un càlcul fins als setanta. Amb dos duros diaris també anava ben servit.

—Però si tu i jo tenim la mateixa edat —va dir alarmat en Cabanyes.

—Justament. Jo soc quatre mesos més jove que tu. Dimecres faig setanta anys.

—I què penses fer?

—Tot està perfectament calculat. Aahir vaig anar a fer tractes amb les Hermanitas.